

Himmelrikets vekst og kraft

Lignelsene om sennepsfrøet og surdeigen

Tale på Genmix 27.2.11 av Oddvar Søvik

Det er ganske spennende at dere i Genmix har valgt å fokusere på Jesu lignelser dette semesteret. For her er det mye å lære om Himmelrikets hemmeligheter.

I dag skal vi høre om himmelrikets vekst i verden og dets forvandlende kraft.

Matt 13,31-33 Også denne lignelsen la han fram: "Himmelriket kan lignedes med et sennepsfrø som en mann tok og sådde i åkeren sin. 32 Det er mindre enn noe annet frø; men når det vokser opp, er det større enn andre hagevekster og blir til et tre, slik at fuglene under himmelen kommer og bygger rede i grenene." 33 Han fortalte dem enda en lignelse: "Himmelriket kan lignedes med en surdeig som en kvinne la inn i tre mål mel, så det hele til slutt var gjennomsyret."

Om vi skal være veldig pirkete, så er nok ikke sennepsfrøet minst av alle frø, men det er veldig lite. Likevel kunne sennepstrærne i Israel bli vel tre meter høye, større enn alle andre hagevekster. Og de var gjerne omgitt av fugler, for fuglene elsket de små svarte frøene på trærne. Bildet om et stort tre og fugler som kommer flyvende for å bygge reir i grenene, var ellers et kjent bilde fra Det gamle testamentet. Både Daniel og Esekiel bruker treet som bilde på et verdensrike og fuglene som et bilde på folkeslagene. Dan 4,12 og 21; Esek 31,6.

Hva er det Jesus vil si med disse lignelsene? Poenget er klart:

1. Himmelriket starter med en ringe begynnelse, men blir til noe ufattelig stort.
2. Himmelriket bærer i seg en mektig forvandlende kraft.

I. Himmerikets vekst

Ser vi på historien, må vi bare konstatere at det er sant. Himmelriket har vokst fra en liten flokk disipler til nå å omfatte de fleste folkeslag på jorden.

Det begynte med en snekkersønn fra Nasaret. Attpåtil var han uekte barn i folks øyne. Han valgte seg ut et mannskap som manglet det meste. Om de hadde søkt stilling i Normisjon, ville neppe noen vært kvalifisert. Jo, kanskje Judas, for han hadde greie på penger.

De var altså ikke blant de best kvalifiserte menneskelig sett. Men de fikk være sammen med Jesus. De fikk se, høre og erfare hvem Jesus var. Sammen med Jesus ble de forvandlet. De hadde noe å vitne om.

Etter oppstandelsen ga Jesus dem ved flere anledninger befaling om å fortsette det verket han hadde begynt. Siste gangen på Oljeberget utenfor Jerusalem, like før han skulle forlate dem:

APG 1,8 "Men dere skal få kraft når Den Hellige Ånd kommer over dere, og dere skal være mine vitner i Jerusalem og hele Judea, i Samaria og like til jordens ender."

10 dager senere braket det løs. Den Hellige Ånd kom over dem. Peter holdt sin mektige pinsepreken der 3000 ble frelst på en dag. Senere nådde tallet 5000, så sluttet de å telle. Folk sluttet seg til troen i *mengdevis*. Antallet disipler økte sterkt, leser vi. Apg 6,7.

Fra Jerusalem bredte evangeliet seg til Judea, Samaria og til hele den dakjente verden i løpet av 30 år. Det var ikke primært apostlene som stod for forkynnelsen. Nei, de brukte mann-til-mann metoden.

Jeg var på et misjonsmøte for flere år siden. Der talte misjonæren om at Gud kunne bruke også det vonde til å fremme sin gode sak. Tenk på forfølgelsen mot de kristne i Jerusalem, sa han. På den måten ble apostlene drevet ut til å forkynne evangeliet i Judea og Samaria også. Etterpå gikk jeg fram og sa til ham at han ikke var helt bibeltro i sin forkynnelse. "Hvorfor ikke?" spurte han forundret og en smule provosert. "Slå opp og les Apg 8,1 og 4," sa jeg. Han så gjorde:

*Samme dag brøt det løs en kraftig forfølgelse mot menigheten i Jerusalem. Alle **unntatt apostlene** ble spredt omkring i Judea og Samaria. - De som var spredt omkring, drog rundt og forkynte evangeliet.*

I løpet av en generasjon spredte evangeliet seg til hele den da kjente verden. Rundt år 300 var hver syvende romersk borger en bekjennende kristen!

Går vi videre i historien, så vet vi at reformasjonen startet med en munk, Martin Luther. Moderne verdensmisjon startet med en skomaker, William Carey.

Nepal er et moderne misjonseventyr. I 1955 reiste Ingeborg Skjervheim fra Hallingdal til Nepal som jordmor. Sammen med en gruppe amerikanske fugleforskere og leger, 29 stk i alt, ble "United Mission to Nepal" (UMN) startet i 1959. Da var det ingen innfødte kristne i landet og misjon var absolutt forbudt i dette hinduistiske området. Men takket være kristne menneskers innsats innenfor helsevesen og teknisk-økonomisk utviklingsarbeid, fikk nepaleserne høre om Jesus. Et frø var sådd og det slo rot.

I 1985 var det ca. 50 000 troende i Nepal. I 1990 var antallet kristne vokst til ca 200.000. I dag regner man med at det finnes nærmere en million kristne i Nepal! Hemmeligheten til dette misjonseventyret er Guds kraft forløst ved bønn, villighet til å lide for Jesus, dynamisk evangelisering og strategisk kirkeplanting. Nå finnes det ca 3000 kirker i landet, spredt i alle 75 distriktene i Nepal.

For ikke å snakke om Kina. I 1948 ble alle misjonærer utvist fra landet. Kirken gjennomgikk fryktelig forfølgelse under Mao. Kirken måtte gå under jorden, men det overlevde og vokste. I dag anslår man bortimot 100 millioner kristne. Hver dag blir 30 000 kinesere frelst. –

Youth with a Mission startet med at en ung mann Loren Cunningham, 21 år gammel, fikk en visjon fra Gud. Dette var i 1956.

Han så bølger som slo mot kystene på et verdenskart. Bølgene ble større og større. Til slutt dekket de landområdene. Så forandre synet seg. Bølgene ble til unge mennesker som snakket med folk om sin tro. I dag er YWAM en bevegelse som i dag omspenner hele verden. Det er 20 000 fulltids arbeidere i 171 land.

Det finnes mange andre eksempler også på himmelrikets vekst fra den spede begynnelse til verdensvidt virke.

Misjonsbefalingen om å gjøre alle folkeslag til disipler er stående ordre til alle disipler til alle tider inntil oppdraget er fullført. Å holde alt det Jesus har befalt innebærer også å holde misjonsbefalingen!

Her er ingen fritatt. Det er alminnelig verneplikt i Guds rike. Enten er du med i misjonens hær eller så er du misjonsmark.

Det betyr ikke at alle skal reise ut som misjonærer. I en hær er det både støt-tropper og støttetropper. De fleste av oss er nok i støttetroppene. Men svikter støttetroppene får støt-troppene problemer.

Hvordan kan vi være med å fullføre oppdraget?

For det første må vi *be* Gud drive arbeidere ut til sin høst. Misjonen vår mangler også mennesker som er villige til å gå. Be også for dem som allerede er ute. De står i fremste linje i åndskampen. Der er striden hardest. Be om at Gud må åpne dører for sitt ord. Be for de nasjonale kirkene og samarbeidet mellom nasjonale ledere og misjonærer. Nå er familien Sandnes/Ebitu klar for Mali. La dem få merke at vi bærer dem i bønn!

Dernest må vi *gi*. Misjonen når ikke lenger enn våre midler rekker, dessverre. Og her er jeg redd at mange kristne lever i synd. I løpet av de siste ti årene er lønningene nesten doblet, men gaveøkningen ligger langt etter. Vi unner oss dyre reiser, flotte biler og flotte hus. Men misjonens sak lider. Vestens kirker gir samlet 1% av sin inntekt til å nå de unådde folkeslagene. Mesteparten går til egen drift, datautstyr og flotte kirkebygg. I 90-årene brukte Vestens kirker 10 ganger mer på datautstyr enn på misjon!

Det er et sykdomstegn i menighetene når misjonen mangler midler. Men først og fremst må vi se det som et *privilegium* å få være med på verdens største redningsaksjon. Dessuten blir ingen fattig av å gi. Paulus sier klart i 2KOR 9,6: *Den som sår sparsomt, skal høste sparsomt, og den som sår rikelig, skal høste med rik velsignelse.*

Husk også på at alt vi samler oss opp her på jord må vi en dag gi fra oss. Det eneste vi kan investere i for evigheten, er frelste mennesker.

Så kan vi også være et *vitne* der vi bor. I så måte er misjonsmarken like rundt oss: I nabolag, på arbeidsplass, i skolegården, blant familie og venner. Undersøkelser har vist at tre av fire vinnes ved vennskapsevangelisering. Men da må de først få oppleve godhet og omsorg fra vår side. Jesus elsket menneskene, han møtte deres behov, han talte inn i deres hverdag på en måte som de forsto.

Da var de også åpne for å høre det han sa. Ja, det står at folk *flokke* seg rundt ham. Følger vi samme metode, tror jeg vi vil oppnå et samme.

I dag er vi forresten i den privilegerte situasjonen at misjonsmarken har kommet til oss. Det bor utlendinger, fremmedarbeidere, asylsøkere i vårt nabolag. De er ofte åpne for evangeliet og åpne for kontakt med nordmenn. Noen av dem kan dra tilbake til sitt hjemland som vitner. Jeg blir forferdet når kristne viser en rasistisk holdning til innflyttere.

Vi i Normisjon er med i KIA sammen med de andre menighetene i byen. Møtene holdes her på bedehuset. Der er det glimrende anledning til å knytte kontakt med nye landsmenn.

Men for noen betyr Jesu ordre helt konkret å bryte opp og *dra ut* til andre land. " Misjonens Herre venter på *unge* som vil gå", synger vi. Det er fint når det skjer, men det er nesten enda bedre når folk i 50 års alderen som har livserfaring, som har voksne barn, bryter opp og bruker de siste årene av sitt yrkesaktive liv i misjonens tjeneste. I mange land er det fortsatt en fordel å ha grå hår, eller mangle hår, når man skal være misjonær. Det står ingen steder at man kan slå teltplassene fast for godt når man har passert 50. Hvordan vet du at du *ikke* skal være med på å fullføre misjonsbefalingen på den måten?

Det er lett å unnskyldes seg med at "jeg duger ikke". Men faktisk spør ikke Jesus først og fremst etter vår *dyktighet*, men etter vår *villighet*. Ser vi på hvem Gud har fått bruke til å bygge sitt rike, var det ikke de sterke og store, men de som var avhengige av sin Herre og mester.

Paulus skriver til korinterne: *1 Kor 1,26-29 Se på dere selv, søsken, dere som ble kalt: ikke mange vise etter menneskelige mål, og ikke mange med makt eller av fornem slekt. 27 Men det som i verdens øyne er dårskap, det utvalgte Gud for å gjøre de vise til skamme, og det som i verdens øyne er svakt, det utvalgte Gud for å gjøre det sterke til skamme. 28 Ja, det som i verdens øyne står lavt, det som blir foraktet, det som ikke er noe, det utvalgte Gud for å gjøre til intet det som er noe, 29 for at ingen mennesker skal ha noe å være stolt av overfor Gud.*

Hemmeligheten til denne enorme veksten er ikke disse personenes *dyktighet*, men *avhengighet* av han som fortalte lignelsen og som lovet å gå med alle dager og alle slags dager til verdens ende.

David Livingstone strøk til eksamen i prekenfremførelse. Alt gikk i stå for ham. Kunne en slik mann sendes ut? Jo, for han hadde et kall fra Gud. Etter å ha reist mer enn 50

000 kilometer på kryss og tvers i Afrika og forkynt for tusener, ble han en dag funnet død i sin hytte - på kne. Da ble det sagt: "Ingenting karakteriserte hans liv bedre enn utgangen av det."

Misjonsoppdraget ble første gang gitt til en disippelflokk på kne. Der begynner det for oss alle, der må det leves ut. For han som gav oppdraget er mektig til å fullføre det - gjennom oss. Guds allmakt åpenbares i vår avmakt.

II. Himmelrikets forvandlende kraft.

Med lignelsen om surdeigen, vil Jesus illustrere hvilken forvandlende kraft dette riket har. På Jesu tid ble brød bakt hjemme. Da tok man først mel, olje og vann og satte til surdeig. Surdeigen var en liten deig som var oppbevart fra en tidligere bakst og som hadde gjæret under oppbevaringen. Tre mål mel er ganske mye, et mål var 12,1 liter, altså vel 36 liter. Det må ha vært en stor familie! Men poenget her er vel også å illustrere hvordan en liten surdeig, kan forvandle en slik kjempedeig der alt blir gjennomsyret. Usyret brød var som en hard kjeks, surdeigen gjorde brødet mykt, porøst og velsmakende.

Men ellers i Bibelen brukes begrepet surdeig i *negativ* betydning. Ja, også Jesus brukte begrepet slik: *Matt 16,6 Jesus sa til dem: «Pass dere og ta dere i vare for surdeigen til fariseerne og saddukeerne.»*

Før påske måtte all surdeig ut av husene og brennes opp. Dette bruker Paulus som et bilde på uoppgjort synd: *1 Kor 5,6-7 Dere har sannelig ikke mye å være stolte av! Vet dere ikke at litt surdeig gjennomsyrer deigen? 7 Rens ut den gamle surdeigen så dere kan være en ny deig! Dere er jo som usyret brød. For vårt påskelam er slaktet, Kristus.*

Kanskje er Jesus meget dristig i denne bildebruken. Surdeigen var kultisk uren. Det var også de andre folkeslagene for jødene. Men Guds rike består jo av alle salgs mennesker, som er blitt forvandlet og som forvandler ved sitt nærvær.

Himmelrikets kraft forvandler både mennesker, familier og samfunn.

Blant Jesu egne disipler er Johannes et godt eksempel på det. Han og broren Jakob ble kalt for "tordensønnene". Den ene av «tordensønnene» Johannes, ble til «kjærlighetens apostel». Vi husker kanskje at han og broren Jakob, ville be om at ild skulle falle ned fra himmelen og fortære alle i Samaria fordi de ikke fikk overnatte der da de var på vei til Jerusalem. Men hissighet ble til mildhet. Feige tilhengere ble til frimodige etterfølgere.

Himmelrikets surdeigskraft har hatt en enorm påvirkningskraft opp gjennom historien. La meg bare nevne noen meget viktige områder: Kristendommen forvandlet synet på *barnet*. I Jesu samtid og i mange kulturer var og er barnet svært lite verdt. Barn man ikke ønsker, setter man ut for at de skal dø. Jesus løftet opp barnet som et forbilde for oss som tror. Også barnet har uendelig verdi fordi det er skapt i Guds bilde.

Dessverre har avkristningen gått så langt i vårt land at folk flest forsvare fri abort, men fosteret er et menneske som har rett til liv!

Kristendommen skapte også en radikal forvandling i synet på *kvinnen*. I Jesu samtid var kvinnen en *ting*, ikke en *person*. Rabbi Meïr pleidde å si at mannen tre ganger om dagen skulle takke Gud for at han ikke var skapt til hedning og ikke til kvinne.¹

Kvinnen hadde ingen juridiske rettigheter, hun var helt og holdent mannens eiendom som han kunne gjøre med som han ville. Derfor kunne mannen skille seg fra sin hustru når som helst, men det var nesten umulig å skille seg for en kvinne.² "En eier kan oppgi sin eiendom, men eiendommen kan ikke forkaste sin eier", ble det forklart.

I den romerske kulturen var det enda verre. Kvinner ble sett på som et nødvendig onde for å føre slekten videre. De hadde ingen verdi, de ble sett på som mannens eiendom på linje med dyr. Pikebarn fikk ikke eget navn, de ble bare kalt første, andre og tredje datter av ..., hvis de i det helt tatt fikk lov til å leve opp. Pikebarn ble ofte satt ut og døde enten av sult eller ved at ville dyr tok dem. Det var som oftest nok med én pike i familien.

Mannen hadde rett til å drepe sin kone hvis hun var utro, men selv kunne han være utro med så mange han ville. Verst var det for de kvinnelige slavene. De måtte gjøre det tyngste arbeidet om dagen og være tilgjengelige for husbonden om kvelden, hvis han ønsket sex med dem!³

Jesus ga kvinnene en ny verdighet. Han hadde dem med i sitt følge. Maria fikk sitte ved hans føtter og lære som en annen disippel. Kvinnene var de første vitner til oppstandelsen.

Kristendommen forkynte renhet og troskap. Paulus sier i *1 Tess 4,3-5 For dette er Guds vilje – deres helliggjørelse: Dere skal holde dere borte fra hor; 4 enhver skal vite å vinne seg sin egen hustru i hellighet og ære, 5 ikke i sanselig begjær som hedningene; de kjenner jo ikke Gud*. Dette førte til en seksuell motrevolusjon.

Kristendommen forandret også synet på *syke, svake og gamle*. Mens de i andre kulturer ble gjemt bort eller avlivet, hevdet kristendommen at alle mennesker har en uendelig verdi i seg selv, ikke bare ut fra hvor produktive de er. Derfor har alltid diakonien fulgt misjonen, og det har vært et mektig vitnesbyrd om evangeliets forvandlende kraft.

Dessverre har kristne forsvart både slaveri og apartheid, men kristendommens radikale budskap om at *Her er det ikke jøde eller greker, slave eller fri, mann og kvinne. Dere er alle én, i Kristus Jesus*. Gal 3,28, har etter hvert sprengt slaveriet og raseskillenes grenser i mange land.

---

¹ b. Menachot 43b

² William Barclay: *ibid* s. 196.

³ Se Hamilton, *ibid*. p. 85-92

I det britiske imperiet fikk den kristne statsmannen William Wilberforce avskaffet slavehandelen. I 1785 fikk han en radikal omvendelse og etter det kjempet han utrettelig i 22 år før loven om avskaffelse av slavehandelen ble vedtatt i 1807. Han fortsatte å kjempe for et totalforbud mot slaver i hele imperiet, og den lovet ble vedtatt i 1833.

Og tenk på hva den fargede presten Martin Luther King fikk utrette med sin kamp for opphevelse av raseskillet i USA. Den 28 august i 1963 holdt han sin berømte tale "I have a dream", på trappen til The Lincoln Memorial: Hans drøm om at barna av tidligere slaveeiere og barna av slaver kunne sitte sammen, at hvite og fargede barn kunne leke sammen, om et land der folk ikke ble bedømt etter hudfarge men ut fra karakter, et land med frihet og fred, den drømmen er nå for en stor del realisert snart 50 år etter. Da var det helt utenkelig med en farget president i USA, men i dag er det en realitet.

Vi kunne også nevne Nelson Mandela og Biskop Desmond Tutus utrettelige kamp mot raseskillet i Sør-Afrika. Til tross for 28 års fengsel på Robben Island oppga aldri Mandela visjonen han hadde fått. Da han ble innsatt som president fikk fengselsdirektøren på Robben Island sitte ved hans høyre side. Det er kjærlighetens forsoningskraft i praksis.

Avslutning

Vi må gå inn for landing. Himmelrikets budskap om tilgivelse, oppreisning, nytt liv, ny kjærlighet og ny kraft bærer i seg en enorm styrke til vekst og forvandling i liv og samfunn. Med skam må vi bekjenne at vi som himmelrikets borgere ikke alltid har levd ut dets kvaliteter. Vi skulle være *i* verden, men ikke *av* verden. Vi er borgere av et helt annet rike. Men dessverre har vi isolert oss fra verden og latt verdens syn og holdninger prege oss.

Hvordan kan det bli denne vekst og forvandling som Jesus lover i disse lignelsene? Svaret er enkelt: Bli i Jesus. Forbli i ham. Søk stadig dypere inn i dette fellesskapet der han ord får prege våre tanker, der hans Ånd får fylle oss med sin kjærlighet og kraft. Da vil veksten og forvandlingen skje i oss og i våre omgivelser.

Det betyr ikke at det til slutt blir himmel på jord. Det blir det først når himmelrikets konge oppretter sitt rike på en *nyskapt* jord. Men inntil det skjer, skal vi leve som profetiske forvarsler med våre ord og våre liv om det riket som allerede er brutt inn, og som engang skal komme i herlighet.